Το πρόβλημα (Κώστας Ε. Τσιρόπουλος)

Categories : ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Date : 15 Απριλίου, 2010

Συμβαίνει κάποτε, μέσα σ' αυτό το κόσμο που ζούμε και κυκλοφορούμε, να συναντούμε κάποιους φίλους ή και απλά γνώριμους και εκεί, ανάμεσα σε αδιάφορες κουβέντες, χωρίς καμιά ιδιαίτερη προειδοποίηση, μετά από λιγόλεπτη σιωπή, να μας προτείνουν με χαμηλωμένο βλέμμα, με φωνή σιγαλή: «Δεν ανταμώνουμε κανένα βράδυ να συζητήσουμε για το Θεό;».

Όσο νάναι, η πρόταση ξαφνιάζει. Αισθάνεσαι πως αιφνίδια σου αποκαλύφθηκε ο μύχιος ανθρώπινος καημός και πως η ύπαρξη, προσπερνώντας τα ζεστά κύματα της επίγειας ευδαιμονίας, άγγιξε το όριο της, το τέλος της, συγκλονίστηκε από την παρουσία του μυστηρίου και απλώνει το χέρι σε κάποιον άλλο, όχι γιατί ζητάει από αυτόν τη λύση ή την απόκριση, αλλά γιατί αισθάνεται την ανάγκη να διαπλεχθεί πάνω στη μοίρα της και να ανιχνεύσει για ακόμη μια φορά το οξύτατο αίνιγμα του βίου.

Μια πρόταση για να συζητηθεί στους καιρούς μας ο Θεός, όχι φυσικά, με την βλάσφημη έπαρση να παραμεριστεί, να εξουθενωθεί, για να καθιερωθεί η πλήρης, θηριώδης ανθρώπινη ανευθυνότητα, αλλά με την προαίρεση να βρεθεί και κυρίως να βιωθεί η αλήθεια που συνθέτει σε αρμονικό σύνολο και ερμηνεύει τον κόσμο ολόκληρο, αισθάνεσαι πως αυτόματα παραμερίζει το μελισσολόι των ποικίλων προβλημάτων που βόσκει και θορυβεί μέσα μας και πως θρονιάζει το πρόβλημα του Θεού ακριβώς στο κέντρο της ύπαρξης, άρα, στο κέντρο του βίου.

Φυσικά, οι ανυποψίαστοι δεν λείπουν, που υποστηρίζουν με φαιδρή σοβαρότητα πως το πρόβλημα της βιομηχανικής ανάπτυξης, ή το πρόβλημα της διαπεραίωσης του ανθρώπου στους άλλους πλανήτες, ή δεν ξέρω ποιο άλλο, είναι το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της εποχής. Εκείνοι που στοχάζονται και ειλικρινά αγωνιούν; Εκείνοι που ανιχνεύουν ελεύθερα και με πλήρη προσωπική τους συμμετοχή τα φαινόμενα και τα πράγματα των καιρών μας, που είναι οι «εργαζόμενοι» και όχι οι «περιεργαζόμενοι» της εποχής, γνωρίζουν πολύ καλά, με μια γνώση συγκλονίζουσα, πως ακριβώς, το πρόβλημα του αιώνα μας είναι ο Θεός. Ο Θεός ως παρουσία αΐδια, ως βίωση, ως κατάφαση και συμφιλίωση του ανθρώπου με το αδιαπέραστο μυστήριο που επιμένει να μας περιβάλει.

Οι μεταπολεμικοί άνθρωποι, μέσα στις ατελεύτητες αγωνίες και στις αιματηρές τους

περιπέτειες, αισθάνθηκαν τον κόσμο αδειανό, κι ακριβώς αυτό το αίσθημα του κενού γέννησε την περιλάλητη αγωνία για την οποία, υπερβολικά πολλοί μιλάνε αλλά που δεν βλέπουμε να μαρτυρείται, να εκφράζεται ουσιαστικά μέσα στη φιλήδονη ζωή των ανθρώπων του καιρού μας.

Ζώντας έχουμε εξαντλήσει σχεδόν μια τραγωδία, από τις πιο οδυνηρές που έζησε ποτέ ο κόσμος. Ο ορθολογισμός γκρέμισε το Θεό. Αλλά χωρίς το Θεό, ο κόσμος έχασε την Αρχή, το Κέντρο του, οδηγήθηκε στον παραλογισμό. Παραλογισμός στην πράξη (πόλεμοι, υλοφροσύνη, φόβος θανάτου, εγωιστική έκφραση της ζωής του ανθρώπου) αλλά και παραλογισμός –αναπότρεπτα- στη σκέψη και στην τέχνη. Το παράλογο είναι το κινούν αίτιο και στο φιλοσοφικό στοχασμό της εποχής αλλά και στις επιμέρους καλές Τέχνες. Ο Σαρτρ, ο Ιονέσκο, ο Μπέκετ, ο Καμύ, ο Ντύρρενματ, ο Τζόυς, και μια γενιά νεώτεροι συγγραφείς και στοχαστές, με την ισχυρή συνοδεία ζωγράφων και μουσικών, εκφράζουν κατά τρόπο στυφό ή σπαρακτικό το παράλογο, γιατί ακριβώς δεν μπορούν να βρουν μια ερμηνεία της ζωής, μια εξήγηση και αναγνώριση του μυστηρίου που μας περισφίγγει. Τους έβαλαν, οι προηγούμενοι, στη χούφτα τη Λογική, αλλά το εργαλείο, σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά, αποδείχτηκε απελπιστικά χονδροειδές και ανίκανο να βοηθήσει τον άνθρωπο ν’ αποχτήσει μια συνολική σύλληψη του κόσμου. Όταν μας δένουν στο λαιμό το κοντό σχοινί της λογικής, πώς μπορούμε ν’ ανοιχτούμε στους ωκεανούς που παφλάζουν τριγύρω μας μέρα και νύχτα; Τα πάντα μας φαίνονται παράλογα και περνώντας από αυτή τη φοβερή ερημιά της απιστίας και του αυτοβασανισμού, αισθανόμαστε να φουντώνει μέσα μας η μυστηριώδης δίψα, η ευλογημένη ανησυχία, του Θεού, η αναζήτηση. Τότε ζητάμε να ξανασυζητήσουμε το «κλεισμένο» από την κούφια έπαρση της εποχής θέμα, να αναψηλαφήσουμε την καταδικαστική απόφαση που βγάλαμε για το Θεό. Η ζωή μας έχει αδειάσει και τα πράγματα καθημερινά μας διαψεύδουν. Καθημερινά καταχτούμε, είτε το διάστημα, είτε τα άγνωστα του δικού μας κόσμου, αλλά όσο προχωρούμε, τόσο το πρόβλημα του Δημιουργού τίθεται οξύτερο. Ο Θεός υπάρχει και μας πολιορκεί. Την αίσθηση της πολιορκίας αυτής την έχουμε ακέραια και οξύτατη σήμερα. Τολμούμε πια να ξανασυλλογιστούμε το Θεό, να τον ξαναγυρέψουμε. Ταπεινωμένοι από την γνώση που «φυσιοί», που φουσκώνει, αισθανόμαστε να μας λείπει η αγάπη που οικοδομεί. Και η αγάπη αυτή δεν εκφράζεται μονάχα στην προσωπική μας ζωή ή στις ανθρώπινες σχέσεις μονάχα, όπως με συγγνωστή αφέλεια συνηθίζουμε να πιστεύουμε. Είναι η βασική αρχή, ο κύριος νόμος του κόσμου όπου όλα συνεργάζονται και αλληλοστηρίζονται, όπου το ένα αναζητεί το άλλο, το συμπλήρωμά του. Ο κόσμος αυτός που βλέπουμε είναι όχι μονάχα προϊόν της θείας Σοφίας αλλά και αδιάπτωτο γεγονός Αγάπης.

Είμαστε σε δυσαρμονία με τον κόσμο αυτό γιατί δεν ξέρουμε ν’ αγαπάμε. Φοβισμένοι και έρημοι, αναζητάμε την διέξοδο, την αγάπη. Και ο Θεός είναι η ουσία της αγάπης. Αλλά η αγάπη δεν είναι πράξη της λογικής που υποστηρίζει μονάχα τα στενά ατομικά συμφέροντα και κουβαριάζει την ύπαρξη μέσα στην ασφυξία του Εγώ. Είναι

πράξη εξωλογική, έργο και έκφραση του ανθρώπινου μυστηρίου που οδηγεί στη θυσία, στην προσωπική απαλλοτρίωση. Όσο χάνουμε τη γεύση της αγάπης, τόσο χάνουμε και τη γεύση του Θεού. Και τότε νιώθουμε τη ζωή παράλογη και αναιτιολόγητη, περιπέτεια σπαραχτική που δεν βρίσκει απόκριση. Τα δαιμόνιά της, η υλοφροσύνη, η ασέβεια, η απανθρωπιά της θεριεύουν γιατί αφήνει ελεύθερο το έδαφος η αθεΐα. Όλα γίνονται φοβερά και παγερά και διανεύει πάνω από τη ζωή η τρομερή κεφαλή της Μέδουσας.

Όποιος τολμά και αντέχει, αντιμετωπίζοντας τον κίνδυνο να παραφρονήσει ή, τουλάχιστο, ν' αποκαρδιωθεί ισόβια, να προβεί σε συστηματικό έλεγχο της σημερινής ζωής, να ξεκινήσει από τα φαινόμενα για να καταλήξει χαμηλά, πολύ βαθιά, στις ρίζες, αναγκάζεται από τα πράγματα να ομολογήσει πως η νόσος της εποχής μας είναι η τρομερή, μανιώδης αθεΐα που έχει αποδιοργανώσει τη ζωή και έχει διαγράψει τον άνθρωπο ως πνευματική, αιώνιου κύρους και αντοχής, παρουσία. Τ' άλλα όλα, ο θάνατος του ανθρωπισμού, η ακατάσχετη υλοφροσύνη, η θηριωδία και η αδίσταχτη καπηλεία των πάντων, η συστηματική ψευδολογία και η οδυνηρή χρεοκοπία θεσμών και αξιών, είναι φανερώματα της αθεΐας. Η κεντρική πηγή που ζωοποιούσε τα πάντα σφραγίστηκε. Φυσικό ήταν, όλα πια να μαραθούν και να χαλάσουν.

Να όμως που μέσα στην αιχμηρή ερημιά των καιρών μας, μας περιμένουν μέρες εκπλήξεων, χελιδόνες μιας μυστικής άνοιξης. Άνθρωποι που δεν περιμέναμε, λαχταρούν να συζητήσουν για το Θεό, αποχτούν την έντιμη γενναιότητα να θαλασσοπορήσουν μέσα στο μυστήριο του σύμπαντος με ταπεινοφροσύνη, αναβλέπουν γεμάτοι πόνο και αναγνωρίζουν πως η ζωή έχει χαλάσει, έχει αποδιοργανωθεί και πως κρεμόμαστε πια πάνω από το χάος, κρατημένοι από μια κλωστή. Καρδιές σκληρές και ψυχρές, δέχονται τον άνεμο του μυστηρίου και φουσκώνουν, πετούν ανθούς απρόβλεπτης χάρης. Ναι, μας περιμένουν θεσπέσιες εκπλήξεις αν οι άνθρωποι που εκφράζουν τις αξίες του πνεύματος και εφορεύουν στη σημερινή ζωή, δεν μωρανθούν. Ανήσυχες ψυχές ξαναπροσεγγίζουν με αποφασιστικότητα στο Θεό, καταφάσκουν στην παρουσία της Εκκλησίας, αποκαλύπτουν τον πλούτο της αλήθειας και αγωνίζονται μέσα στις δυσχέρειες ενός βιωμένου παρελθόντος και ενός παρόντος που είναι ασεβέστατο, να υψώσουν τη κεφαλή τους πάνω από τον πολύμορφο μηδενισμό και ν' αγαπηθούν με το Θεό.

Βέβαια, πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά, παρά πολλά, με εντιμότητα, αποφασιστικότητα και συνέπεια. Ενώ μας καταπληγώνει ο κόσμος αυτός, εμείς επιμένουμε να ζούμε γιατί περιμένουμε, γιατί μας ζεσταίνουν την καρδιά όλοι αυτοί οι λιγοστοί αλλά σεμνοί, ανήσυχοι και ειλικρινείς, που αναζητούν διψασμένοι το Θεό.

Ο βίος μας πια έχει ένα Σκοπό, ένα στόχο αγάπης.

(Κ. Ε. Τσιρόπουλου, «Αυτοψία της εποχής»)

(Πηγή ηλ. κειμένου: vatopaidi.wordpress.com)